ОБЯВЛЕНИЕ ПО РЕДА НА ЧЛ. 26, АЛ. 2 ОТ ЗАКОНА ЗА НОРМАТИВНИТЕ АКТОВЕ

ОТНОСНО: Проект на Наредба за изменение и допълнение на Наредбата за определянето и администрирането на местните такси и цени на права и услуги на територията на община Стражица

МОТИВИ

Мотивите за приемането на проект на Наредба за изменение и допълнение на Наредбата за определянето и администрирането на местните такси и цени на права и услуги на територията на община Стражица са, както следва:

I. Причини, които налагат приемането на промените:

Законът за местните данъци и такси, в частта на измененията в Глава трета, Местни такси, Раздел I. „Такса за битови отпадъци“, следваше да влязат в сила от 1 януари на втората година, следваща публикуването на резултатите от преброяването на населението и жилищния фонд в Република България през 2021 г., т. е. считано от 1 януари 2025 г.

В §21 от Преходни и Заключителни разпоредби към Закона за изменение и допълнение на Закона за местните данъци и такси, в сила от 24.09.2024 г., думите „1 януари на втората година, следваща публикуването на резултатите от преброяването на населението и жилищния фонд в Република България през 2021 г.“ бяха заменени с 1 януари на 2026 г.

В резултат на тези промени, считано от началото на следващата 2026 година, Община Стражица следва да прилага нови условия при определянето на размера на такса битови отпадъци. Механизмът за финансиране изпълнението на задълженията на общините по управлението на битовите отпадъци, възложени със Закона за управление на отпадъците (ЗУО), е регламентиран със Закона за местните данъци и такси (ЗМДТ). Съгласно разпоредбата на чл. 62, ал. 1 от ЗМДТ, такса за битови отпадъци се заплаща за извършваните от Общината услуги по:

1. събиране и транспортиране на битови отпадъци до съоръжения и инсталации за тяхното третиране;

2. третиране на битовите отпадъци в съоръжения и инсталации;

3. поддържане на чистотата на териториите за обществено ползване в населените места и селищните образувания в общината.

Дейностите по предоставяне на тези услуги по чл. 66, ал. 1 от ЗМДТ включват:

1. събиране на битовите отпадъци и транспортирането им до инсталации и съоръжения за третирането им, както и осигуряване на съдове за събиране на битовите отпадъци, с изключение на разделното събиране, предварителното съхраняване и транспортирането на битовите отпадъци, попадащи в управлението на масово разпространени отпадъци по Закона за управление на отпадъците - за услугата по чл. 62, т. 1;

2. третиране на битови отпадъци, необхванати в управлението на масово разпространените отпадъци, както и проучване, проектиране, изграждане, поддържане, експлоатация, закриване и мониторинг на депата за битови отпадъци и/или други инсталации или съоръжения за оползотворяване и/или обезвреждане на битови отпадъци - за услугата по чл. 62, т. 2;

3. поддържане на чистотата на уличните платна, площадите, алеите, парковите и другите територии от населените места и селищните образувания в общината, предназначени за обществено ползване - за услугата по чл. 62, т. 3.

Такса за битови отпадъци се заплаща за извършваните от Общината услуги на нейната територия, като видът на предлаганите услуги, както и честотата на събиране и транспортиране на битовите отпадъци се определят със заповед на кмета на общината и се обявяват публично до 31 октомври на предходната година на основание чл. 63 от ЗМДТ.

Съгласно чл. 67, ал. 1 и ал. 2 от ЗМДТ, размерът на таксата за битови отпадъци за всяко задължено лице се определя за календарна година, при спазване на принципа за понасяне на разходите от причинителя или притежателя на отпадъците. Размерът на таксата за битови отпадъци за всяко задължено лице е сумата от размера на таксата за всяка услуга по чл. 62, която се определя, като разходите за сметка на таксата за битови отпадъци за текущата година от план-сметката, формирани по реда на чл. 66, ал. 13 за всяка услуга по чл. 62, се разпределят, като се приложи съответният начин за изчисление в зависимост от приетите от общинския съвет основи за услугите по чл. 62 от ЗМДТ.

Количеството битови отпадъци е водеща основа за определяне на размера на таксата за битови отпадъци.

Към настоящия момент, размерът на таксата се определя по следния механизъм:

- за жилищни имоти на населението – на база промил върху данъчната оценка на имота;

- за жилищни имоти на бизнеса – на база промил върху данъчната оценка на имота;

- за нежилищни имоти на бизнеса – на база промил върху по-високото между отчетната стойност и данъчната оценка на имота. Предвидена е и допълнителна възможност за тази категория имоти таксата да включва два компонента: такса на контейнер/съд, която да включва разходите по събирането, извозването и третирането на отпадъците и такса за поддържане на чистотата на териториите за обществено ползване, която се определя като промил върху отчетната стойност или данъчната оценка.

С промените в нормативната уредба, в сила от 01.01.2026 г., размерът на таксата следва да се определя в евро на ползвател или пропорционално върху основа, определена от общинския съвет, която не може да бъде данъчната оценка на недвижимите имоти, тяхната балансова стойност или пазарната им цена.

Предвид на което в чл. 67, ал. 8 от ЗМДТ са определени нови основи, които Общински съвет може да приеме.

За целите на изчисляване на таксата по всяка от четирите нови основи, на 9 април 2024 г. беше обнародвана Наредба за реда за изготвяне и образеца на план-сметката за относимите разходи за извършване на дейностите по предоставяне на услугите, за които се заплаща таксата за битови отпадъци, и за начина на изчисляване размера на таксата при прилагане на основите, предвидени в Закона за местните данъци и такси (наредба на Министерски съвет), приета с ПМС №93 от 04.04.2024 г., обн., ДВ, бр. 31 от 09.04.2024 г.

Основите за определяне на размера на таксата за битови отпадъци, които общинският съвет може да приеме, са както следва:

1. за услугата по събиране и транспортиране на битови отпадъци до съоръжения и инсталации за тяхното третиране:

- индивидуално определено количество битови отпадъци за имота, включително чрез торби с определена вместимост и товароносимост;
- количество битови отпадъци за имота, определено съобразно броя и вместимостта на необходимите съдове за събиране на битовите отпадъци и честотата за тяхното транспортиране;
- брой ползватели на услугата в имота.

2. за услугата по третиране на битовите отпадъци в съоръжения и инсталации:

- индивидуално определено количество битови отпадъци за имота, включително чрез торби с определена вместимост и товароносимост;
- количество битови отпадъци за имота, определено съобразно броя и вместимостта на необходимите съдове за събиране на битовите отпадъци и честотата за тяхното транспортиране;
- брой ползватели на услугата в имота.

3. за услугата по поддържане на чистотата на териториите за обществено ползване в населените места и селищните образувания в общината:

- брой ползватели на услугата в имота;
- разгъната застроена и/или незастроена площ на недвижимия имот.

II. Цели, които се поставят:

Целта на предложения проект на наредба е да се приеме нов начин за изчисляване на размера на таксата за битови отпадъци при прилагане на основите, приети в Закона за местните данъци и такси.

За прилагане на новата концепция за изчисляване на такса битови отпадъци, според количеството генерирани битови отпадъци, съгласно измененията, приети със ЗИД на ЗМДТ, Община Стражица сформира работна група, която да извърши необходимите анализи и замервания за количеството битови отпадъци. Целта на работната група бе да се обсъдят всички основи, регламентирани от законодателя, като се предложи тази, която да бъде прилагана при определяне на ТБО за 2026 г. на територията на община Стражица. В помощ на работната група бяха консултативните материали, предоставени от НСОРБ.

Извършено бе обследване в град Стражица и населените места, на маршрутите за движение на специализираните сметоизвозващи автомобили за идентифициране на броя, вида и местоположението на съдовете, маршрутите за движение по райони, количествата на транспортираните смесени битови отпадъци. В рамките на наблюдението е установено, че има разлика на количествата отпадъци, като в нежилищните райони количествата са по-малки.

Беше извършен сравнителен анализ на различните основи, предложени от законодателя, а именно:

- индивидуално определено количество битови отпадъци за имота, включително чрез торби с определена вместимост и товароносимост;
- количество битови отпадъци за имота, определено съобразно броя и вместимостта на необходимите съдове за събиране на битовите отпадъци и честотата за тяхното транспортиране;

- брой ползватели на услугата в имота;
- разгъната застроена и/или незастроена площ на недвижимия имот.

Анализът обоснова следните изводи:

Основата „**индивидуално определено количество битови отпадъци за имота, включително чрез торби с определена вместимост и товароносимост“** е трудно приложима за община Стражица на този етап, по следните съображения: отпадъците се поставят в найлонови чували, които трябва да бъдат предоставени от Общината. Всяка торба следва да отговаря на европейски стандарти и да разполага със стикер, залепен на видно място, както и съответните технически средства за отчитане и контрол. За осигуряването на такава система обаче, Общината трябва да избере конкретни технологични решения, което е свързано с допълнителни разходи. Размерът на таксата за битови отпадъци, според количеството, измерено с торби, се заплаща, като гражданите закупуват торби с определена вместимост и стикер. При прилагането на тази основа, съществува риск лицата да не закупят необходимите им торби, съобразно количеството генериран отпадък. С цел избягване на този риск, Общински съвет може да определи минимален брой торби, които да закупи всяко домакинство, за да гарантира финансиране на услугите от одобрената план-сметката за съответната година. Рискът отпадъците да се изхвърлят на нерегламентирани места в нерегламентирани торби обаче остава. На територията на община Стражица има множество точки за събиране на битови отпадъци. На този етап е невъзможно да се осигури достатъчно надеждна система за контрол, която да гарантира, че потребителите ще изхвърлят само регламентираните торби и само на обозначените места. Всичко това може да доведе до сериозни изкривявания на принципа „замърсителят плаща“, защото дори и съответните ползватели да не генерират много отпадък, те ще следва да закупят минимален брой торби и обратното, тези ползватели, които генерират голямо количество отпадък, може да не закупят минимално предвидения брой торби.

В допълнение, с цел прилагане на тази основа, трябва да бъде определен специален ред за събиране на торбите - ръчно от товарачи, на места специално изградени за целите на сметосъбирането (площадки), с които имотите на територията на общината не разполагат. Наложително е да бъдат обособени пространства пред имотите за съхраняване на торбите до извозването им от сметосъбиращата машина. Ако се поставят на тротоарите, съществува риск отпадъците да бъдат разпилени от бездомни животни или климатични условия, което е предпоставка за замърсяване територията на населените места.

Отделно от това, обикновено чувалите са с вместимост от 50 л или 80 л, но съществува риск хората да използват обикновени торби за пазаруване и по този начин да заобикалят закупуването на чувалите и тяхното регламентирано изхвърляне. Тези неправомерни действия биха довели до увеличаване на нерегламентираните сметища, а оттам и до повишаване на разходите за тяхното почистване и за осъществяване на по-засилен контрол.

Основата **„количество битови отпадъци за имота, определено съобразно броя и вместимостта на необходимите съдове за събиране на битовите отпадъци и честотата за тяхното транспортиране“** се прилагана частично от Община Стражица, включително и за текущата 2025 година. Съобразно действащата нормативна уредба, за ползване на контейнер, данъчно задължените лица подават декларация, с която декларират пред общината броя на съдовете, които ще бъдат използвани през цялата година. Практиката показа, че декларациите се подават най-вече от юридически лица,

тъй като в община Стражица преобладава жилищно строителство, което предимно се състои от еднофамилни сгради.

С цел въвеждане на ред за събиране на отпадъците, чрез индивидуално измерено количество – кофи и контейнери, всяка сграда или къща трябва да бъде оборудвана със съответния собствен съд или кофа, които следва да бъдат поставени на достъпно място в сградата.

Към настоящия момент, дейностите по събиране и транспортиране на битовите отпадъци обхващат всички населени места на територията на община Стражица. Община Стражица депонира битови отпадъци на площадката на Регионалната система за управление на отпадъците – с. Шереметя, община Велико Търново. Събирането и транспортирането на битовите отпадъци се извършва от общинска фирма, чрез:
- контейнери тип „Бобър" 1100 л., метални;
- контейнери тип „Ракла" 1100 л., пластмаса;
- кофи 240 л., пластмаса;
- паркови кошчета,
но същите не разполагат с измервателни устройства и са предназначени за използване от неопределен кръг лица със свободен достъп.

За въвеждане на тази основа, е необходимо да бъдат закупени съдове с индивидуален достъп, което значително ще оскъпи услугата, тъй като разходите за закупуване на специалните контейнери ще бъдат включени в план-сметката и разпределени към цената на домакинствата. Освен това всяка сграда или къща следва да осигури подходящо място за поставяне на съда и достъп до него. Съдовете и сметосъбиращите автомобили ще трябва да разполагат с измервателно устройство, за да бъде гарантирано на домакинствата, че ще заплатят цената на измереното количество битов отпадък. Предвид факта, че данните за изхвърляния отпадък са в килограми, а кофите за смет са в литри, наредбата на Министерски съвет предвижда количеството на отпадъците за един съд да се определя в зависимост от вида на съда и неговата вместимост, преобразувана в тегло, съобразно плътността на отпадъка и норми, определени от производителя. Това обаче носи потенциал за изкривяване на принципа „замърсителят плаща", защото броят на кофите, които са необходими на едно домакинство, зависи от обема им, а не от теглото на изхвърляните отпадъци.

Въвеждането на тази основа също крие риск от увеличаване на нерегламентираните сметища, а оттам и до повишаване на разходите за тяхното почистване и за осъществяване на по-засилен контрол.

В следствие на извършените измервания и анализи се установи, че на този етап, на територията на община Стражица, не могат да бъдат приложени основите „индивидуално определено количество битови отпадъци за имота, включително чрез торби с определена вместимост и товароносимост" и „количество битови отпадъци за имота, определено съобразно броя и вместимостта на необходимите съдове за събиране на битовите отпадъци и честотата за тяхното транспортиране".

Въз основа на изготвените изчисления и извършен анализ, отчитайки спецификите на територията на община Стражица, считаме, че най-справедливи и приложими основи за определяне на такса за битови отпадъци са:

- **<u>за граждани и предприятия, притежаващи жилищни имоти на база „ползвател" за трите компонента</u>**: събиране и транспортиране на битови отпадъци до съоръжения и инсталации за тяхното третиране; третиране на битовите отпадъци в

съоръжения и инсталации; поддържане на чистотата на териториите за обществено ползване в населените места и селищни образувания в общината.

- **за граждани и предприятия, притежаващи нежилищни имоти на база „ползвател“** за компонентите „събиране и транспортиране на битови отпадъци до съоръжения и инсталации за тяхното третиране“ и „третиране на битовите отпадъци в съоръжения и инсталации“ **и на база „разгъната застроена площ“** за компонента „поддържане на чистотата на териториите за обществено ползване“.

За да достигне до този извод, Община Стражица извърши съпоставка и актуализация на адресите в партидите на задължените лица, като съпостави същите с настоящия адрес на собствениците, съгласно предоставени данни от служба ГРАО.

При изготвяне на анализите се взеха предвид всички видове недвижими имоти на територията на общината, като бяха разделени спрямо техните характеристики (жилищни, нежилищни, търговски, производствени и др.), по вид, категории, икономическа дейност и отделните задължени лица - юридически и физически.

Въз основа на направено искане за предоставяне на информация, от НАП ни бе предоставен броят на наетите лица на територията на община Стражица.

По отношение на физическите лица бе поискана и информация от Национална база данни „Регистър на население“ за броя регистрирани лица по настоящ адрес на територията на общината. Съгласно изискванията на наредбата на Министерски съвет, при определяне на броя на ползвателите на услугата в имота и на територията на общината се взема предвид броят на всички лица, които използват имота, а именно:

1. за граждани – собственици и/или лица с учредено вещно право на ползване, и/или наематели, и/или лица с настоящ адрес в недвижимия имот, и/или обитатели по смисъла на §1, т. 5 от допълнителните разпоредби на Закона за управление на етажната собственост, и/или лица, които пребивават в имота на друго основание; в случай че лицето няма настоящ адрес се взема предвид постоянният му адрес;

2. за предприятия – собственици и/или лица с учредено вещно право на ползване, и/или концесионери, и/или наематели, и/или лица, на които имотите са предоставени за управление, и/или заети и наети от предприятията лица, и/или лица, които пребивават в имота на друго основание.

С цел коректно определяне на броя ползватели и обезпечаване на служебното събиране и проверка на декларираните данни се предвижда възможност за автоматизиран и безплатен електронен обмен на данни с институции като ГРАО, АГКК, НАП, НОИ и НСИ.

Към настоящия момент, тази информация се набавя, чрез достъп до публични регистри и отправяне на искания до институции, разполагащи с необходимите данни.

С оглед на избора на основа, община Стражица разработи сравнителни таблици, съдържащи необходимата информация, в това число разходи от план-сметката, брой ползватели - наети лица, лица по настоящ адрес, РЗП и предназначение на обект и др.

Изготвените таблици и направената съпоставка дадоха частична яснота по отношение на размера на ТБО за физически и юридически лица за 2026 г. спрямо 2025 г.

Изготвени бяха и таблици с различни варианти за допълнителна диференциация на размера на ТБО, според вида на икономическата дейност и предназначението на недвижимите имоти.

Въз основа на извършения анализ и отчитайки възможността, която наредбата на Министерски съвет предоставя, предлагаме при изчисляване размера на таксата за битови отпадъци да се взема предвид и допълнителното диференциране, при което

размерът на таксата за единица основа се умножават по коефициенти, които подробно сме разписали в Методиката за изчисляване на такса за битови отпадъци.

Съображенията ни са свързани с естеството на предлаганите услуги в описаните обекти, вариращата заетост и сезонност. Важно е да се отбележи, че съгласно приложимата нормативна уредба, при определяне размера на таксата за битови отпадъци е необходимо да се спазва основният принцип „замърсителят плаща“.

Изложените съображения и извършените анализи и изчисления ни дават увереност, че броя на ползвателите ще бъде определен обективно, законосъобразно и такса за битови отпадъци ще бъде справедливо изчислена, на база актуални данни, предоставени от съответните институции, тъй като неправилното определяне на таксата би изправило от една страна общината пред сериозен финансов риск, а от друга - тежестта върху гражданите и фирмите ще е с пъти по-голяма от досега.

За определяне размера на таксата за битови отпадъци, при основа „разгънатата застроена и/или незастроена площ на имота“, съобразно населените места в общината и отделните зони в тях, вида на имота и неговото предназначение, Община Стражица разполага с точни данни по отношение на разгъната застроена и/или незастроена площ на недвижимия имот, на база приети декларации от задължените лица и вписваните характеристики на имотите.

В хода на изготвянето на първоначалните данни, водещо бе да бъде избрана основа, която ще е справедлива за гражданите на територията на общината, ще отговаря на изискването на закона за пълно възстановяване на разходите, извършени от общината и те да бъдат напълно възстановени от „Причинител на отпадъци“, по смисъла на §1, т. 30 от ДР на Закона за управление на отпадъците.

При въвеждане на новата система и определяне на таксата бяха начертани основни стъпки:

- анализиране на всички разходи за управление на отпадъците;
- извършен преглед на количествата отпадъци и техните генератори;

Бяха анализирани всички относими към настоящото предложение данни, включително и предоставените от трети лица, свързани всички категории лица и видове собственост.

Разгледахме и лица, които имат производствена дейност и такива без производствена дейност като обществени сгради, болници, общински сгради като училища, детски градини и ясли.

При изготвяне на анализите бе взета предвид изготвената План-сметка за относимите за календарната година разходи за извършване на дейности по предоставяне на услуги с чл. 66 от ЗМДТ за 2025 г.

Предвид обстоятелството, че няма извършено пробно облагане на всички недвижими имоти на територията на общината, а изчисленията са извършени частично по категории / групи лица, на този етап не могат да бъдат определени конкретни процентни съотношения за общия облог за 2026 г. спрямо 2025 г.

III. Финансови и други средства, необходими за прилагане на нова уредба:

Предлаганите промени в Наредба за изменение и допълнение на наредбата за определянето и администрирането на местните такси и цени на услуги на територията на община Стражица не изискват нови финансови или други средства.

IV. Очаквани резултати от прилагане на новата уредба:

Очакваните резултати от прилагането на настоящите изменения и допълнения на Наредбата за определянето и администрирането на местните такси и цени на услуги на територията на община Стражица са свързани на първо място със синхронизиране на подзаконовия нормативен акт със Закона за местните данъци и такси, в сила от 01.01.2026 г.

Отделно от това, настоящите промени се очаква да доведат до по-справедливо определяне на таксата за битови отпадъци, отговарящо на принципа „замърсителят плаща“, при което разходите да бъдат понесени от причинителя или притежателя на отпадъците.

V. Анализ за съответствие с правото на Европейския съюз

Предложеният проект на Наредба за изменение и допълнение на Наредбата за определянето и администрирането на местните такси и цени на права и услуги на територията на община Стражица е в съответствие с разпоредбите на Европейската харта за местно самоуправление.

Във връзка с чл. 26, ал. 2 от Закона за нормативните актове, Община Стражица предоставя на заинтересованите лица възможност в 30 - дневен срок да представят своите мнения и становища до председателя на Общински съвет Стражица, по проекта на Наредбата за изменение и допълнение на Наредбата за определянето и администрирането на местните такси и цени на права и услуги на територията на община Стражица. Предложеният проект на Наредба за изменение и допълнение на Наредбата за определянето и администрирането на местните такси и цени на права и услуги на територията на община Стражица не противоречи на норми от по – висока йерархия и на европейското законодателство.

Вашите предложения можем да получим:

- на адрес: гр. Стражица, ул.”Дончо Узунов” № 5;
- на e-mail: obshtina@strazhitsa.egov.bg, http://www.strazhitsa.egov.bg;
- на факс: 06161 - 25-68;
- чрез кутията за становища и сигнали в Център за административно обслужване;
- чрез кметовете и кметските наместници от общината.

ЙОРДАН ЦОНЕВ
Кмет на община Стражица